

распространяется). Т.е. подача иска о сносе самовольного строения, как правило, связана с необходимостью устранить препятствия в пользовании земельным участком, на котором воздвигнута постройка.

В случае сноса самовольного строения самим застройщиком (ответчиком) за ним сохраняется право собственности на строительные материалы.

На практике при защите своих интересов ответчики (самовольные застройщики) очень часто пытаются применить приобретательную давность (ст 344 ГК). Но, необходимо помнить, что приобретательная давность распространяется на чужое имущество, а самовольное строение таковым не является.

ЯНИЦЬКА І. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри цивільного процесу

СОЦІАЛЬНА КВАРТИРА ЯК НОВА ФОРМА ТИМЧАСОВОГО ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Кращий спосіб виховати хороших дітей — це зробити їх щасливими.

О. Уайльд

У червні 2013 року прийнято Указ Президента України № 312/2013 «Про додаткові заходи з забезпечення гарантій реалізації прав та законних інтересів дітей». У ньому, зокрема, було поставлено завдання перед Кабінетом Міністрів розробити з урахуванням досвіду міст Донецька, Кіровограда, Чернівців та затвердити положення про соціальну квартиру для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей з сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також сприяти вивченню та поширенню такого досвіду у регіонах країни (Про додаткові заходи із забезпечення гарантій реалізації прав та законних інтересів дітей : Указ Президента України від 01.06.2013 № **312/2013** // Офіційний вісник Президента України. - 2013 р. - № 16. — ст. 505). У документі була передбачена необхідність розробки та внесення до 31 грудня 2013 року змін до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної з захистом прав дитини (Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної з захистом прав дитини (Постанова Кабінету міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 76. — ст. 2561.), спрямовані

на вдосконалення механізму взаємодії органів опіки та піклування з іншими суб'єктами соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю щодо захисту прав дитини і підтримки сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

Соціальні квартири довели свою ефективність в Європі та Росії. В Україні вони приходять на зміну великим закладам соціально-го захисту, які часто будують на 40 і більше місць не стільки для реабілітації, як для забезпечення житлом (Соціальним квартирам в Україні — бути чи не бути? <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4dJxCPt0ZZIJ:www.healthright.org.ua/node/229+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=firefox-a>).

Більшість дітей, що випускаються з дитячих будинків, не можуть успішно адаптуватися до самостійного життя. Вони відчувають великі труднощі з навчанням, облаштуванням свого побуту, складанням та дотриманням бюджету та захистом своїх юридичних прав. Для успішної соціальної адаптації випускників дитячих будинків, для їх повноцінного включення в суспільство необхідно створити відповідні умови. Модель соціальної квартири, в якій вихованець зможе жити самостійно, дасть умови для відпрацювання соціально-побутових навичок. При запровадженні такого проекту як соціальна сім'я велику роль відведено наставникам дітей, які будуть їх супроводжувати на всьому етапі самостійного проживання, і нададуть можливу допомогу в облаштуванні побуту, плануванні бюджету, розпорядку дня, самообслуговуванні, але відбір і підготовка наставників — це завдання інших проєктів.

Перша соціальна квартира в Україні з'явилася в Чернівцях у 2004 році. Нині в місті функціонує чотири таких квартири, що належать до маневрового житлового фонду Чернівецької міської ради і знаходяться за адресами: вул. Комарова, 40/42, вул. Садова, 24/5, вул. Авангардна, 43-А/32, вул. Авангардна, 43-А/35. У цих квартирах можуть проживати одночасно 39 осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 18 дівчат та 21 хлопець. На даний час в них проживає 33 особи.

У листопаді 2012 р. у Донецьку в рамках Донецької міської програми «Збережемо дитині сім'ю», яка відповідає вимогам Указу Президента України № 609/2012 «Про національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року» (Про національну стратегію профілактики соціального сирітства на період до 2020 року : Указ Президента України від 22.10.2012 № 609/2012 // Офіційний вісник Президента України. — 2012. - № 30. — ст. 729.) було відкрито першу в Україні соціальну квартиру для підлітків у складних життєвих обставинах період необхідної допомоги їх сім'ям, можливого пошуку нових сімей, підготовки до самостійного проживання та ресоціалізації.

У соціальній квартирі величезну увагу приділяють здобуттю дитиною освіти, пошуку роботи та поверненню в рідну сім'ю, якщо це можливо, чи пошуку опікунів або прийомних батьків, підготовці до самостійного життя, якщо повернення в рідну сім'ю не можливе.

Відкриття соціальної квартири для підлітків в м. Донецьку стало можливим завдяки активній підтримці Донецької міської ради, яка виділила квартиру, а також співпраці благодійного фонду Ріната Ахметова «Розвиток України» та міжнародної організації «Право на здоров'я» (HealthRight International) в рамках Донецької міської програми «Зберемо дитині сім'ю».

21 травня 2013 року у Солом'янському районі Києва також відбулося відкриття соціальної квартири. Вона була відкрита МБФ «Українська фундація громадського здоров'я» у співпраці з представництвом міжнародної організації «Право на здоров'я» та Київським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за фінансової підтримки Фонду Ріната Ахметова «Розвиток України», СНІД Фонду Елтона Джона та Фонду Олени Пінчук АНТИСНІД. Разом з тим, київська соціальна квартира має дещо інше спрямування діяльності, на відміну від донецької. Вона призначена для вагітних та матерів з дітьми раннього віку в складних життєвих обставинах (міні центр матері і дитини) в м. Києві - центр для тимчасового перебування вагітних дівчат і жінок з дітьми раннього віку, складні життєві обставини яких створюють реальну небезпеку відмови від новонароджених дітей, або позбавлення батьківських прав, який створено з метою профілактики раннього соціального сирітства.

Мультидисциплінарною командою фахівців соціальної квартири, з урахуванням потреб клієнток, забезпечується: комплексна правова, соціальна та психологічна допомога з метою подолання жінкою складних життєвих обставин в індивідуальній та груповій формах роботи; медичний нагляд за дитиною дільничними лікарями-педіатрами в загальному порядку (за адресою соціальної квартири); діагностика та лікування вагітної жінки, матері у відповідних медичних закладах; постановка дітей в чергу в дошкільний дитячий заклад за можливою адресою майбутнього проживання матері.

Реалізація завдань соціальної квартири відбувається в тісній співпраці з фахівцями центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служб у справах дітей спеціалістів пологових будинків, медичних закладів м. Києва тощо (Семченко М. Повернення: проект «соціальна квартира» / Марія Семенченко // День. — 2012. - № 101).

Ще одним прикладом функціонування соціальної квартири в Україні є львівська практика, яка діє у рамках проекту «Соціальна квартира для сиріт» (У Львові запрацює «Соціальна квартира для сиріт» [Електронний

ресурс]. — Режим доступу: [http:// orphancenter.org.ua](http://orphancenter.org.ua)). Вперше у Львові четверо студенток-сиріт під час навчання проживають разом не у гуртожитку, а у орендованій квартирі, що дозволяє створити сімейні умови та максимально наблизити дівчат до дорослого життя. Критерієм відбору стали перспективність та активність вихованок. У дівчат активна життєва позиція, вони успішно вчать на художника, перукаря, освоюють поліграфічну справу та іконопис. Для мешканок квартири діють чіткі правила, також їх супроводжує постійний нагляд чотирьох осіб — священника-капелана, соцпрацівника, психолога та одного із волонтерів руху «Руки Допомоги» при місії «Центр Опіки Сиріт».

Проект став можливим завдяки співпраці з іспанською благодійною асоціацією «Ірина» та журавенським інтернатом.

Враховуючи існуючі особливості у діяльності кожної з функціонуючих соціальних квартир в Україні «Положення про соціальну квартиру» слід прописувати для кожної з таких соціальних квартир окремо (Пілотний проект положення про соціальну квартиру для неповнолітніх [Електронний ресурс] Режим доступу:<http://webcache.googleusercontent.com/search=cache:y48a98bRv3c:www.lukyanchenko.donetsk.ua>). Крім того, при складанні договору про надання послуг з проживання в соціальній квартирі в кожному окремому випадку слід чітко оговорювати права та обов'язки персоналу соціальної квартири та клієнта. Клієнтами соціальної квартири можуть бути неповнолітні у віці від 14 до 18 років діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування або з родин в складних життєвих обставинах, які потребують соціальної реабілітації. У виняткових випадках клієнт може залишатися в соціальній квартирі до 19 річного віку на підставі наказу директора центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 № 573 // Офіційний вісник України. - 2013 р. - № 66. — Ст. 2381.) при клопотанні завідуючого щодо необхідності завершити реабілітаційну програму. З огляду на київський досвід функціонування соціальних квартир для вагітних та матерів з дітьми раннього віку в складних життєвих обставинах (міні центр матері і дитини) можливо говорити і про повнолітніх осіб, які можуть бути клієнтами соціальних квартир.